

TÜRKİYE'YE GELEN VE TÜRKİYE'DEN GİDEN DOĞRUDAN YATIRIMLARDAKİ GELİŞMELER | Mart 2018

ODI/FDI ORANI UZUN DÖNEMLİ ORTALAMASININ ÜZERİNDE

Yurt dışına giden (ODI¹) ve yurt içine gelen (FDI²) doğrudan yatırımların nasıl seyrettiğini, ODI/FDI oranı üzerinden izlemek mümkün. Bu oran basit bir bölme işlemi ile elde edilse de, aslında Türkiye'nin yatırım ortamına ilişkin bir gösterge olarak alınmalıdır. Yatırımcıların kararları, iç pazarın cazibesi, hukuki düzenlemeler, işgücü maliyetleri, vergi yükleri, işgücünün sahip olduğu beceri seti ve siyasi – ekonomik istikrar gibi pek çok unsurdan etkilenmektedir. Örneğin işgücü maliyetlerinin yüksek olması ve nitelikli işgücü bulmakta karşılaşılan zorluklar yatırımcıların üretim tesislerini daha düşük maliyetle ve daha katma değerli üretim yapabilecekleri yerlere taşımalarına neden olabilir. Buna karşın işveren maliyetlerinin düşürülmesi, mesleki eğitimde kalitenin artırılması veya mevzuattan kaynaklı sorunların ortadan kaldırılmasına yönelik çabalar, yalnızca yurt içinde yerleşik kişilerin mevcut işlerini korumalarını ve yeni yatırımlara yönelebilmelerini değil, aynı zamanda yabancıların da yatırımları için Türkiye'yi tercih etmelerini sağlayabilir.

ODI/FDI oranındaki yükseliş, yerleşiklerin yurt dışına yönelişinin, yabancıların yurt içine yönelişinden daha hızlı arttığını göstermektedir. Türkiye'de ODI/FDI oranının genel eğilimi 2002 yılından itibaren incelendiğinde yukarı yönlüdür. Ancak söz konusu orana dönemler itibarıyla bakıldığında, orandaki yukarı yönlü hareketin 2008'den sonraki yükselişten kaynaklandığı anlaşılmaktadır. 2002 – 2007 döneminde azalan trend, 2008'den itibaren yön değiştirmiştir.

¹ODI: Outward foreign direct investment. İlgili veri için Ödemeler Dengesi Bilançosu > Finans Hesabı > Doğrudan Yatırımlar > Net Varlık Edinimi alt kalemi kullanılmıştır.

²FDI: Inward foreign direct investment. İlgili veri için Ödemeler Dengesi Bilançosu > Finans Hesabı > Doğrudan Yatırımlar > Net Yükümlülük Oluşumu alt kalemi kullanılmıştır.

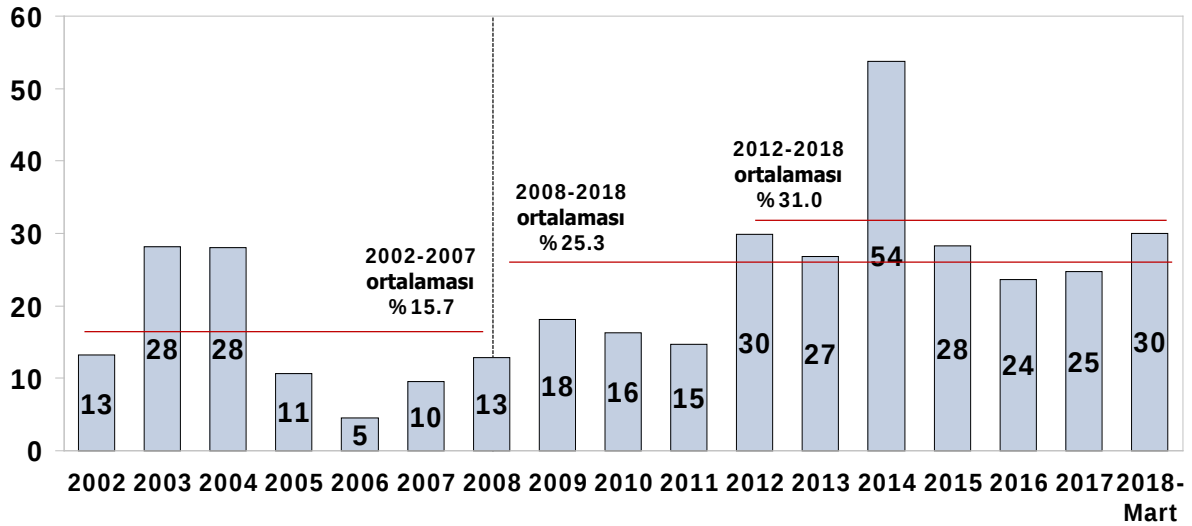
ODI/FDI oranı Mart 2018'de %30 seviyesinde gerçekleşti.

2000'li yıllara kadar son derece düşük düzeyde ve neredeyse yatay bir seyir izleyen yurt içine yönelik doğrudan yatırımlar, 2003 yılından sonra canlanmış ve dalgalı bir seyir izlemeye başlamıştır. Mart 2018³ itibarıyla, yabancıların yurt içine yönelik doğrudan yatırımı yaklaşık 10,1 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Türkiye'den giden doğrudan yatırımlar ise daha yeni bir olgu olarak, 2002 yılından itibaren hızla yükselmiş ve Mart 2018 itibarıyla 3,0 milyar ABD doları seviyesine ulaşmıştır.

Doğrudan yatırımların yurt içi hâsılaya (GSYİH) oranına 2006-2016 dönemi itibarıyla bakıldığında, FDI/GSYİH oranının %3,7'den %1,6'ya düştüğü, ODI/GSYİH oranının ise %0,2'den %0,4'e yükseldiği görülmektedir.

Şekil 1, Türkiye'nin giden yatırımlarının gelen yatırımlara oranının uzun dönem ortalamasının üzerinde olduğunu göstermektedir. **2002-2018 döneminde ortalama %21,9 olan ODI/FDI oranı, Mart 2018 itibarıyla %30 seviyesinde gerçekleşmiştir.**

Şekil 1: Türkiye'den giden ve Türkiye'ye gelen yatırımların oranı, %, yıllık (2002-2018*)

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri

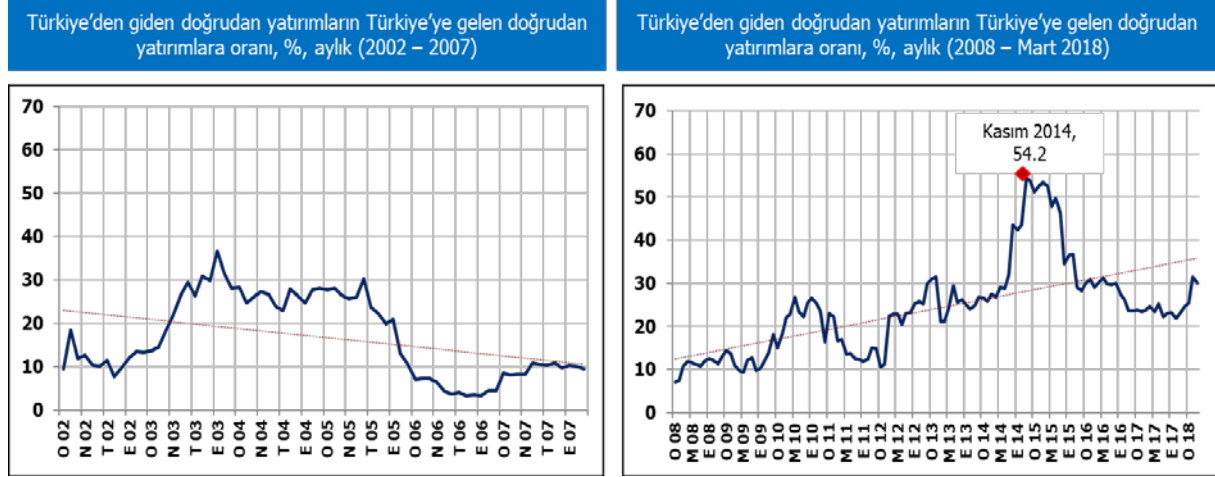
*Mart 2018 itibarıyla yıllıklandırılmış veri

ODI/FDI oranı alt dönemler itibarıyla incelendiğinde, 2002-2007 dönemindeki azalan trendin, 2008-2018 döneminde yön değiştirerek artışa geçtiği dikkat çekmektedir. Söz konusu oran bu dönemlerdeki ortalamasına bakıldığında 2002-2007 döneminde gerçekleşen %15,7'lik seviyenin, 2008-2018 döneminde %25,3'e, 2012-2018 döneminde ise %31'e yükseldiği görülmektedir. Son yıllarda ODI/FDI oranında gerçekleşen bu yükseliş, bir yandan Türkiye'nin doğrudan yatırımlar için cazibesini kaybetmeye başladığını gösterirken, bir yandan da yurt içindeki yerleşiklerin yurt dışındaki fırsatları daha yakından takip etmeye başladığına işaret etmektedir. Yakın dönem (2012-2018) ortalamasının uzun dönem (2002-2018) ortalamasının yaklaşık 9,1 yüzde puan üzerinde olması, bu göstergiyi dikkatle izlemeye devam etmemiz gerektiğini de ortaya koymaktadır. (Şekil 1 ve Şekil 2)

³ Mart 2018 itibarıyla yıllıklandırılmış veri

Türkiye'nin bu iki dönemdeki büyüme performansı, doğrudan yatırımlardaki trend değişikliğinin açıklayıcı nedenlerinden biri olabilir. 2002-2007 döneminde %7,1 olan ortalama büyüme oranının, 2008-2016 döneminde %4,8'e gerilemesi ve aynı zamanda bu dönemlerdeki büyüme oynaklığı katsayısının da 1,7'den 4,5'e çıkması, Türkiye'ye yatırım yapmak isteyen yerli ve yabancıları tedirgin etmiş gibi görünmektedir.

Şekil 2: Türkiye'den giden ve Türkiye'ye gelen yatırımların oranı, %, (12-aylık kümülatif verilere göre)

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri

Not: Kırmızı çizgiler trendi göstermektedir.

Veriler aylık frekansta incelendiğinde ise esas yükselişin 2014 yılı ikinci yarısında olduğu görülmektedir. Kasım 2014'te %54,2'ye ulaşarak zirve yapan ODI/FDI oranında izleyen aylarda düşüş gözlenmiştir. Kasım 2014'ten sonra FDI'n düzey olarak artmaya devam etmesine karşın ODI'da düşüş yaşanması 2015 yılında oranın hızlı bir şekilde düşmesine neden olmuştur.⁴

Tablo 1: ODI ve FDI düzeyi, milyon ABD Doları

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
ODI	143	480	780	1.064	924	2.106	2.549	1.553	1.482	2.370	4.106	3.636	7.050	5.096	3.147	2.700	3.025
FDI	1.082	1.702	2.785	10.031	20.185	22.047	19.851	8.585	9.099	16.182	13.744	13.563	13.119	18.002	13.343	10.941	10.093
	13,2%	28,2%	28,0%	10,6%	4,6%	9,6%	12,8%	18,1%	16,3%	14,6%	29,9%	26,8%	53,7%	28,3%	23,6%	24,7%	30,0%

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri

*Mart 2018 itibarıyla yıllıklandırılmış veri

⁴ Temmuz 2015'te gelen yatırımlarda bir önceki aya kıyasla yaklaşık %18'lik bir artış yaşandığı dikkat çekmektedir. Bu hızlı artış, Garanti Bankası'nın ilave %15'lik hissesinin daha İspanyol BBVA'ya (Banco Bilbao Vizcaya Argentaria'ya) satılmasından kaynaklanmıştır.

Doğrudan yatırımların ülkelere göre dağılımı

2002-2018 dönemini kapsayan kümülatif verilere göre **giden doğrudan yatırımların ülkelere göre dağılımına** bakıldığında Hollanda, Azerbaycan ve ABD'nin öne çıktığı görülmektedir. Bu dönemde yurt içindeki yerleşiklerin yurt dışında yaptıkları yaklaşık 41,3 milyar dolarlık doğrudan yatırımın %28,2'si Hollanda'ya, %15,7'si Azerbaycan'a ve %12,2'si de ABD'ye gitmiştir. 2018 Ocak-Mart dönemi için veriler incelendiğinde, 2017 yılının aynı dönemine göre yatırımların ülkeler dağılımında değişiklik olduğu görülmektedir. 2018 Ocak-Mart döneminde giden yatırımlar 550 milyon dolar artmış ve 1382 milyon dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde yurt dışında yapılan doğrudan yatırımların ülkelere dağılımına bakıldığında Hollanda, ABD ve İngiltere yatırımların öncelikli destinasyonları arasında yer almıştır. 2018 Ocak-Mart dönemindeki 1382 milyon dolarlık yatırımın %64,3'ü Hollanda'ya, %16,1'i ABD'ye ve %3,7'si de İngiltere'ye gitmiştir. 2017 Ocak-Mart döneminde ise yatırımların sırasıyla ABD (%28,1), Hollanda (%24,5) ve Almanya'ya (%10,6) gittiği görülmektedir. Tablo 2.

Tablo 2: Yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışındaki doğrudan yatırımlarının ülkelere göre dağılımı, %

2002-2018* kümülatif			2018 Ocak-Mart		2017 Ocak-Mart	
1	Hollanda	28,2%	Hollanda	64,3%	ABD	28,1%
2	Azerbaycan	15,7%	ABD	16,1%	Hollanda	24,5%
3	ABD	12,2%	İngiltere	3,7%	Almanya	10,6%
4	İngiltere	5,7%	Malta	2,3%	İngiltere	10,1%
5	Almanya	5,6%	Azerbaycan	1,8%	Kazakistan	3,4%
6	Malta	3,1%	Almanya	1,5%	İsveç	3,2%
7	Lüksemburg	3,0%	İsviçre	1,1%	Cezayir	3,1%
8	Rusya	2,1%	Lüksemburg	0,9%	Azerbaycan	2,4%
9	İsviçre	2,0%	Hindistan	0,7%	Portekiz	1,9%
10	İrlanda	1,8%	Irak	0,6%	Fransa	1,7%
11	Kazakistan	1,3%	Fransa	0,5%	İsviçre	1,6%
12	Avusturya	1,1%	Mısır	0,5%	Birleşik Arap Emirlikleri	1,2%
13	Irak	1,1%	Belçika	0,4%	Bulgaristan	1,0%
14	İtalya	0,9%	Yunanistan	0,4%	Romanya	0,8%
15	Birleşik Arap Emirlikleri	0,9%	İsrail	0,4%	Belçika	0,7%
Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$		41.297	Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$		1.382	Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$
						832

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri *Mart 2018 itibarıyla

Not: 1)Gölgeli satırlar her üç dönemde de ilk on beşte yer alan ülkeleri temsil etmektedir. 2) Tabloda yer alan yatırımlar ODI olarak tanımlanan değeri ifade etmemektedir. ODI, *Sermaye (Yatırımlar ve (eksi) Tasfiye)* ve *Net Diğer Sermaye* alt kalemlerinden oluşmaktadır. Burada, TCMB tarafından açıklanan verilerin bu yönde olması nedeniyle Sermaye kaleminin altındaki Yatırımların bölgesel dağılımına yer verilmektedir.

2002-2018 dönemini kapsayan kümülatif verilere göre **gelen doğrudan yatırımların ülkelere göre dağılımına** bakıldığında Hollanda, ABD, Avusturya, İngiltere ve Lüksemburg'un öne çıktığı görülmektedir. Bu dönemde yurt dışındaki yerleşiklerin yurt içine yaptıkları yaklaşık 149,5 milyar dolarlık doğrudan yatırımın %16,1'i Hollanda'dan, %7,6'sı ABD'den, %6,9'u Avusturya'dan, %6,6'sı İngiltere'den ve %6,2'si Lüksemburg'dan gelmiştir. 2018 Ocak-Mart dönemi için veriler incelendiğinde, 2017 yılının aynı dönemine göre ülke sıralamasında farklılaşma olduğu görülmektedir. 2018 Ocak-Mart dönemi verilerine göre gelen yatırımlar yaklaşık 894 milyon dolar azalmış ve 1391 milyon dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. 1391 milyon dolarlık yatırımın %22,6'sı Avusturya'dan, %15,5'i Hollanda'dan ve %15,3'ü Lüksemburg'dan gelmiştir. 2017 Ocak-Mart döneminde ise yatırımların sırasıyla İspanya (%40,1), Hollanda (%26,3) ve Azerbaycan'dan (%8,5) geldiği görülmektedir. Bunun yanı sıra 2017 yılına kıyasla 2018 yılında ilk üçte yer alan ülkelerin gelen toplam yatırımlar içindeki payının %75'den %53,5'e düştüğü de dikkat çekmektedir. Tablo 3.

Tablo 3: Yurt dışında yerleşik kişilerin yurt içindeki doğrudan yatırımlarının ülkelere göre dağılımı, %

	2002-2018* kümülatif		2018 Ocak-Mart		2017 Ocak-Mart	
1	Hollanda	16,1%	Avusturya	22,6%	İspanya	40,1%
2	ABD	7,6%	Hollanda	15,5%	Hollanda	26,3%
3	Avusturya	6,9%	Lüksemburg	15,3%	Azerbaycan	8,5%
4	İngiltere	6,6%	Norveç	7,8%	Avusturya	4,0%
5	Lüksemburg	6,2%	Azerbaycan	6,8%	Japonya	3,2%
6	Almanya	6,2%	ABD	6,3%	Almanya	3,1%
7	İspanya	6,1%	Katar	4,2%	Çek Cumhuriyeti	2,4%
8	Belçika	5,6%	Almanya	4,0%	Katar	1,8%
9	Fransa	4,7%	Japonya	3,2%	İngiltere	1,2%
10	Yunanistan	4,6%	İspanya	3,1%	Lüksemburg	1,2%
11	Rusya	4,2%	İngiltere	2,5%	İsviçre	1,2%
12	Azerbaycan	4,0%	İsviçre	2,0%	Kanada	1,2%
13	Birleşik Arap Emirlikleri	2,8%	Kuveyt	1,0%	Mauritius	0,9%
14	İtalya	2,1%	İtalya	0,9%	İtalya	0,8%
15	Japonya	1,8%	Fransa	0,9%	ABD	0,7%
	Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	149.542	Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	1.391	Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	2.285

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri *Mart 2018 itibarıyla

Not: 1)Gölgeli satırlar her üç dönemde de ilk on beşte yer alan ülkeleri temsil etmektedir. 2) Tabloda yer alan yatırımlar FDI olarak tanımlanan değeri ifade etmemektedir. FDI, Sermaye (Yatırımlar ve (eksi) Tasfiye), Net Diğer Sermaye ve Net Gayrimenkul alt kalemlerinden oluşmaktadır. Burada, TCMB tarafından açıklanan verilerin bu yönde olması nedeniyle Sermaye kaleminin altındaki Yatırımların bölgesel dağılımına yer verilmektedir.

Doğrudan yatırımların sektörlere göre dağılımı

2002-2018 dönemini kapsayan kümülatif verilere göre **giden doğrudan yatırımların sektörlere göre dağılımına** bakıldığında bu dönemdeki yaklaşık 41,3 milyar dolarlık yatırımın %55,7'sinin sınai sektörlerde, %44'ünün hizmetler sektöründe ve %0,3'ünün de tarım sektöründe gerçekleştiği görülmektedir. Alt sektörler itibarıyla öne çıkan sektörler incelendiğinde ise aynı dönemde giden doğrudan yatırımların %27,8'inin madencilik ve taşocakçılığı, %10,6'sının ise gıda, içecek ve tütün ürünleri imalatı sektörlerine yönelik olduğu dikkat çekmektedir. Finans ve sigorta faaliyetleri (%18,3) öne çıkan diğer sektörlerdendir. "Holding şirketlerinin faaliyetleri", finans ve sigorta faaliyetleri içinde en büyük paya sahip olan alt sektördür. Toplam finans ve sigorta faaliyetleri sektöründeki doğrudan yatırımın %56,6'sı holding şirketlerinin faaliyetlerinden oluşmaktadır. Giden doğrudan yatırımların sektörel dağılımına daha yakın bir dönem için bakılırsa, 2018 Ocak-Mart dönemindeki 1382 milyon dolarlık doğrudan yatırımın %63,7'si hizmetler sektöründe (bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 1,3 yüzde puan artış), %36,1'i de sınai sektörlerde (bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 1,3 yüzde puan azalış) gerçekleşmiştir. Alt sektörler itibarıyla bakıldığında 1382 milyon dolarlık giden doğrudan yatırımın %35,3'ünün holding şirketlerinin faaliyetleri sektöründe, %17,3'ünün madencilik ve taşocakçılığı sektöründe ve %12,6'sının da elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektöründe gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bir önceki yılın aynı dönemine bakıldığında ise %28,8'lik pay ile gayrimenkul faaliyetleri sektörünün ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Tablo 4.

2002-2018 dönemini kapsayan kümülatif verilere göre **gelen doğrudan yatırımların sektörlere göre dağılımına** bakıldığında bu dönemdeki yaklaşık 149,5 milyar dolarlık yatırımın %61,3'ünün hizmetler sektöründe, %38,4'ünün sınai sektörlerde ve %0,3'ünün de tarım sektöründe gerçekleştiği görülmektedir. Alt sektörler itibarıyla öne çıkan sektörler incelendiğinde ise aynı dönemde gelen doğrudan yatırımların %26,7'sini parasal aracı kuruluşların faaliyetleri ve %12,4'ünün de elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörlerine yönelik olduğu dikkat çekmektedir. "Parasal aracı kuruluşların faaliyetleri", finans ve sigorta faaliyetleri içinde en büyük paya sahip olan alt sektördür. Toplam finans ve sigorta faaliyetleri sektörüne gelen doğrudan yatırımların %78'i (toplam gelen doğrudan yatırımların ise %26,7'si) parasal aracı kuruluşların faaliyetlerinden oluşmaktadır. Gelen doğrudan yatırımların sektörel dağılımına daha yakın bir dönem için bakıldığında, 2018 Ocak-Mart dönemindeki 1391 milyon dolarlık doğrudan yatırımın %63,8'inin hizmetler sektöründe (bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 48,3 yüzde puan azalış), %35,7'inin de sınai sektörlerde (bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 48 yüzde puan artış) gerçekleşmiştir. Alt sektörler itibarıyla bakıldığında sırasıyla, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım (%42,6), ulaştırma ve depolama (%8,2) ve toptan ve perakende ticaret (%6,5) sektörleri öne çıkmaktadır. Tablo 5.

Tablo 4:Yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışındaki doğrudan yatırımlarının sektörlere göre dağılımı, %

2002-2018* kümülatif		2018 Ocak-Mart		2017 Ocak-Mart	
İMALAT	25,8%	FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	36,7%	İMALAT	15,0%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	18,3%	İMALAT	6,2%	FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	9,5%
1 Madencilik ve Taşocakçılığı	27,8%	Holding Şirketlerinin Faaliyetleri	35,3%	Gayrimenkul Faaliyetleri	28,8%
2 Gıda, İçecek ve Tütün Ürünleri İmalatı	10,6%	Madencilik ve Taşocakçılığı	17,3%	Madencilik ve Taşocakçılığı	22,0%
3 Holding Şirketlerinin Faaliyetleri	10,4%	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım	12,6%	İnşaat	6,7%
4 Parasal Aracı Kuruluşların Faaliyetleri (Bankalar)	6,8%	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	10,3%	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	6,5%
5 Gayrimenkul Faaliyetleri	5,8%	Gayrimenkul Faaliyetleri	6,7%	Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı	6,4%
6 Bilgi ve İletişim	5,1%	Diğer Hizmet Faaliyetleri	3,4%	Ulaştırma ve Depolama	6,3%
7 İnşaat	4,4%	Bilgi ve İletişim	3,0%	Holding Şirketlerinin Faaliyetleri	5,4%
8 Ulaştırma ve Depolama	4,1%	Tekstil ve Giyim Eşyaları İmalatı	2,6%	Parasal Aracı Kuruluşların Faaliyetleri (Bankalar)	3,8%
9 Tekstil ve Giyim Eşyaları İmalatı	3,4%	Ana Metal Sanayii ve Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Makir	1,0%	Kağıt ve Kağıt Ürünleri İmalatı ve Kayıtlı Medyanın Basılması ve	2,5%
10 Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı	3,3%	Gıda, İçecek ve Tütün Ürünleri İmalatı	0,9%	Toptan ve Perakende Ticaret	2,0%
11 Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım	2,0%	Diğer Finansal Hizmet Faaliyetleri	0,9%	Bilgisayarların, Elektrik-Elektronik ve Optik Ürünlerin İmalatı	1,4%
12 Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	1,9%	Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	0,9%	Kauçuk ve Plastik Ürünleri İmalatı	1,0%
13 Toptan ve Perakende Ticaret	1,9%	Kimyasalların, Kimyasal Ürünlerin ve Temel Eczacılık Ürünleri il	0,8%	Gıda, İçecek ve Tütün Ürünleri İmalatı	0,7%
14 Makina ve Teçhizat (Başka Yerde Sınıflandırılmamış) İmalatı	1,6%	Eğitim	0,8%	Ulaşım Araçları İmalatı	0,7%
15 Bilgisayarların, Elektrik-Elektronik ve Optik Ürünlerin İmalatı	1,5%	İnşaat	0,6%	Diğer Hizmet Faaliyetleri	0,7%
Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	41.297	Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	1.382	Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	832

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri *Mart 2018 itibarıyla

Not: 1)Gölgeli satırlar her üç dönemde de ilk on beşte yer alan sektörleri temsil etmektedir. 2)İmalat ile finans ve sigorta faaliyetleri sektörleri alt kırılımları itibarıyla sıralamaya dahil edilmiştir. 3) Tabloda yer alan yatırımlar ODI olarak tanımlanan değeri ifade etmemektedir. ODI, Sermaye (Yatırımlar ve (eksi) Tasfiye) ve Net Diğer Sermaye alt kalemlerinden oluşmaktadır. Burada, TCMB tarafından açıklanan verilerin bu yönde olması nedeniyle Sermaye kaleminin altındaki Yatırımların sektörel dağılımına yer verilmektedir.

Tablo 5: Yurt dışında yerleşik kişilerin yurt içindeki doğrudan yatırımlarının sektörlere göre dağılımı, %

2002-2018* kümülatif		2018 Ocak-Mart		2017 Ocak-Mart	
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ		İMALAT		FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	
İMALAT		FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ		İMALAT	
1	Parasal Aracı Kuruluşların Faaliyetleri (Bankalar)	26,7%	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	42,6%	Parasal Aracı Kuruluşların Faaliyetleri (Bankalar)
2	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	12,4%	Ulaştırma ve Depolama	8,2%	Bilgi ve İletişim
3	Bilgi ve İletişim	8,3%	Toptan ve Perakende Ticaret	6,5%	Ulaştırma ve Depolama
4	Gıda, İçecek ve Tütün Ürünleri İmalatı	5,8%	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	6,2%	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı
5	Toptan ve Perakende Ticaret	5,5%	Parasal Aracı Kuruluşların Faaliyetleri (Bankalar)	5,2%	Toptan ve Perakende Ticaret
6	Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Fonları (Zorunlu Sosyal Güvenl	5,3%	Kağıt ve Kağıt Ürünleri İmalatı ve Kayıtlı Medyanın Basılması ve	4,5%	Kağıt ve Kağıt Ürünleri İmalatı ve Kayıtlı Medyanın Basılması ve
7	Ulaştırma ve Depolama	4,4%	Kimyasalların, Kimyasal Ürünlerin ve Temel Eczacılık Ürünleri il	4,5%	Holding Şirketlerinin Faaliyetleri
8	Kimyasalların, Kimyasal Ürünlerin ve Temel Eczacılık Ürünleri il	3,6%	Holding Şirketlerinin Faaliyetleri	3,7%	Gıda, İçecek ve Tütün Ürünleri İmalatı
9	İnşaat	3,1%	Gıda, İçecek ve Tütün Ürünleri İmalatı	3,1%	İnşaat
10	Kok Kömürü ve Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri İmalatı	2,9%	Ulaşım Araçları İmalatı	2,7%	Ana Metal Sanayii ve Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Makir
11	Ana Metal Sanayii ve Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Makir	2,9%	Madencilik ve Taşocakçılığı	1,7%	Makina ve Teçhizat (Başka Yerde Sınıflandırılmamış) İmalatı
12	Bilgisayarların, Elektrik-Elektronik ve Optik Ürünlerin İmalatı	2,4%	Bilgisayarların, Elektrik-Elektronik ve Optik Ürünlerin İmalatı	1,7%	Diğer Finansal Hizmet Faaliyetleri
13	Madencilik ve Taşocakçılığı	2,2%	Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Fonları (Zorunlu Sosyal Güvenl	1,7%	Tekstil ve Giyim Eşyaları İmalatı
14	Gayrimenkul Faaliyetleri	2,0%	Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	1,5%	Kimyasalların, Kimyasal Ürünlerin ve Temel Eczacılık Ürünleri il
15	Holding Şirketlerinin Faaliyetleri	1,5%	Tekstil ve Giyim Eşyaları İmalatı	1,3%	Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler
Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$		149.542	Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	1.391	Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri *Mart 2018 itibarıyla

Not: 1)Gölge satırlar her üç dönemde de ilk on beşte yer alan sektörleri temsil etmektedir. 2)İmalat ile finans ve sigorta faaliyetleri sektörleri alt kırılımları itibarıyla sıralamaya dahil edilmiştir. 3) Tabloda yer alan yatırımlar FDI olarak tanımlanan değeri ifade etmemektedir. FDI, Sermaye (Yatırımlar ve (eksi) Tasfiye), Net Diğer Sermaye ve Net Gayrimenkul alt kalemlerinden oluşmaktadır. Burada, TCMB tarafından açıklanan verilerin bu yönde olması nedeniyle Sermaye kaleminin altındaki Yatırımların sektörel dağılımına yer verilmektedir.